

Pokládal-li soud odvolací za to, že z důvodů jakýchkoliv, formálních nebo věcných, není tu předpokladů § 36 ex. ř., že tedy v pravdě nejde o žalobu ve smyslu tohoto ustanovení zákona, měl rozsudkem zamítnouti žalobu jakožto zákonného podkladu postrádající a proto bezdůvodnou; pořad práva vyloučen není a zmatečnost dle § 477 čís. 6 c. ř. s. není dána.

Čís. 739.

Na lhůtu k podání stížnosti proti usnesení, jímž nebylo vyhověno návrhu na udělení práva chudých, vztahuje se ustanovení § 225 odstavec první c. ř. s.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1920, R I 901/20.)

Do usnesení prvního soudu, jímž zamítnut byl návrh na udělení práva chudých podal žadatel stížnost po uplynutí lhůty rekursní. Rekursní soud stížnost odmítl. Důvody: Dle § 521 c. s. ř. činí rekursní lhůta 14 dní. Usnesení v odpor vzaté bylo doručeno stěžovateli dne 17. července 1920, stížnost pak podána byla osobně teprve dne 3. srpna 1920, tedy po uplynutí lhůty rekursní, jež končila dnem 31. července 1920, i bylo jí, když soud první stolice opoměl tuto opožděnou stížnost odmítnouti z úřední moci, ihned odmítnouti (§§ 523 a 526 c. s. ř.).

Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a nařídil rekursnímu soudu, by, nedbaje důvodu, pro nějž stížnost odmítl, znovu o stížnosti věcně rozhodl.

Důvody:

Názor rekursního soudu, že stížnost podaná dne 3. srpna 1920 byla opožděna, je zřejmě mylným. V tomto případě nejedná se o věc feriální ani o konečnou lhůtu v řízení opravném proti rozsudku pro zmeškání nebo rozsudku na základě uznání, nýbrž o běh jiné lhůty konečné, na kterou se vztahuje ustanovení § 225 odstavec první c. ř. s. (ve znění cís. nař. ze dne 1. června 1914, č. 118 ř. zák.). Jelikož pak usnesení první stolice stěžovateli bylo doručeno dne 17. července 1920, a počátek lhůty spadá do soudních prázdnin, prodlužuje se lhůta o celou dobu soudních prázdnin, takže končí teprve dne 8., resp., poněvadž 8. září jest dnem svátečním, dne 9. září 1920. Stížnost nebyla tedy opožděna, nýbrž podána včas.

Čís. 740.

K ojedinelým pohledávkám se nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., nevztahuje.

Ustanovení § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., jest použití bez ohledu na to, že jest věřitelem cizozemec a platiště mimo státní území Československé republiky.

Soud není vázán názorem ministra financí, že pohledávka podléhá nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., a nesmí se platiti v Kč.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1920, Rv II 154/20.)

Žalující vídeňská firma objednala koncem října 1918 u žalované tuzemské firmy 2 vagony umělé břidlice, kteroužto objednávku žalovaná vzala do prozatímného nezávazného záznamu, vyhrazujíc si podle všeobecných podmínek dodacích právo, obchod stornovati, v kterém případě je žalovaná pouze povinna zaplacený jí obnos s 3½ proc. úrokem ode dne složení žalobkyni vrátiti. Žalobce složil v listopadu 1918 u žalované na objednávku peníz 24.000 K a když v červenci 1919 došlo ku stornování smlouvy, domáhal se, by mu byl složený peníz vrácen v Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Dopisem žalované ze dne 30. října 1918 a všeobecnými podmínkami dodacími je prokázáno, že v říjnu 1918 k uzavření kupní smlouvy nedošlo, nýbrž že se zde jedná jen o žalobcovu objednávku, kterou vzala žalovaná do nezávazného záznamu, následkem toho nejednalo se při složení 24.000 K o zaplacení kupní ceny, nýbrž o pouhou zálohu, která byla žalobci připsána k dobru na jeho kontě. Nelze tedy souhlasiti s tvrzením žalobcovým, že mu vznikl proti žalované samostatný nárok na vrácení peněz teprve v červenci 1919 po stornu objednávky, kdežto měl dříve proti bance pouze nárok na dodání břidly, nýbrž nárok na vrácení peněz příslušel žalobci ihned po složení peněz, ovšem pod podmínkou, že žalovaná objednávku nebude stornovati. Poněvadž žalobce je příslušníkem cizího státu a již v prosinci 1918 v Mor. Ostravě více nebydlel, platí o vkladu žalobcův nařízení ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., zachované v platnosti zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., takže účet žalobcův bylo uzavřítí dnem 26. února 1919 a výplaty na účet nesmí se státi v kolkovaných bankovkách. Nepřísluší proto žalobci nárok na zaplacení peněz v československé měně, nýbrž pouze v nekolkovaných bankovkách, pročez byla žalobní prosba zamítnuta a nebylo zapotřebí zjišťovati, zda žalobce vklad řádně ohlásil a zda si musí opatřiti svolení finančního ministerstva k výplatě do ciziny. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl po právní stránce v důvodech: Výkonem nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n., jež podle zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., zůstalo v platnosti, byl pověřen ministr financí. Ministr financí jest tudíž oprávněn rozhodovati o tom, které účty podle uvedeného nařízení vlády dlužno uzavřítí k 26. únoru 1919 a které nesmí býti vypláceny v bankovkách československých. Výnosem ze dne 24. února 1920, č. 11.114/20, který byl uznán za pravý, rozhodlo ministerstvo financí, že účet žalobcův u žalované, o který právě jde, nesmí býti vyplácen v korunách československých. Tímto rozhodnutím byla vázána žalovaná, jest jím ale vázán také soud, poněvadž řádnému soudu nepřísluší, aby přezkoumal toto rozhodnutí správního úřadu, vydané v oboru jeho působnosti.

Nejvyšší soud vyhověl žalobě.

Důvody:

Nelze přidati se k názoru odvolacího soudu, že ministr financí jest oprávněn rozhodovati o tom, které účty podle nařízení vlády ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. (jehož provedením byl pověřen), dlužno uzavřítí k 26. únoru 1919 a které nesmí býti vypláceny v bankovkách československých a že tedy soud v případě, o nějž tuto jde, je vázán výnosem pokud se týče sdělením ministerstva financí ze dne 24. února 1920,

č. j. 11.114/20, žalované adresovaným. Provedení každého zákona a nařízení celého ministerstva svěčuje se ministru, do jehož oboru zákon zasahuje, tedy na př. provedení zákonů a nařízení spadajících výlučně do oboru práva občanského ministru spravedlnosti. Tím však není řečeno, že ministr může jednotlivé, zákonů těch se týkající spory sám bez soudů řešiti. Kdyby i zákonodárce něco jiného zamýšlel než řekl, závazným jest přece jen to, co v zákoně vyslovil. Nesmí se zapomínati, že vyhlášený zákon odlučuje se od svého autora — zákonodárce a stává se samodělným, od něho nezávislým. Když tedy shora citovaným sdělením ministr financí vyslovil, že pohledávka žalobcova nesmí býti vyplácena v korunách československých, nezbavuje výrok ten soud povinnosti, aby otázkou tou sám se obíral, o ní sám rozhodoval a není soud výrokem ministra financí nijak vázán.

Rozhodny pro spor jsou dvě otázky: 1. zda k zažalované pohledávce vztahuje se předpis § 1 nařízení vlády republiky Československé ze dne 1. dubna 1919, čís. 167 sb. z. a n. čili nic a 2. zda ustanovení § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. lze i tehdy použiti, když věřitel jest cizinec a bydlí mimo oblast československé republiky. K číslu 1. K této otázce dlužno odpověděti záporně. Strana žalující složila u strany žalované trhovou cenu v přibližné částce, odpovídající budoucí dodávce, kterou žalovaná si poznamenala. Jak žalovaná sama uvádí, nebyla vázána objednávkou žalobcovou, on však ano, to také jest vidno z odstavce čtvrtého podmínek. Žalobce nebyl tedy jednostranně oprávněn složené 24.000 K kdykoliv zpět požadovati. Teprve později »stornovala« žalovaná, a to až 22. července 1919 zamýšlený obchod a žalobce to přijal na vědomí. Žalobce nebyl pak více oprávněn požadovati objednané zboží, ale žalovaná povinnou se stala, vrátiti mu složenou u ní částku. Před 22. červencem 1919 měl žalobce jen právo na dodání zboží a teprve stornem bankou předsevzatým nabyl práva požadovati zpět oněch 24.000 K. Nešlo tu tedy o pohledávku z otevřeného účtu. K této jednotlivé, osamoceně pohledávce (strany, jak uvádějí, dříve v žádném obchodním spojení nebyly), shora uvedené nařízení se nevztahuje. Nařízením tím postiženy jsou účty, to jest seskupení pohledávek a protipohledávek, poněvadž jen v tom případě lze mluvit o uzavření účtu, jak nařízením tím jest předepsáno. Poněvadž v době, kdy nařízení nabylo účinnosti, o otevřeném účtě nemohlo býti řeči, nelze na případ tento použiti předpisu § 1 nařízení vlády republiky Československé ze dne 1. února 1919, čís. 167 sb. z. a n. Okolnost, jakým způsobem žalovaná ve svých knihách tento obchod zapisovala, nemůže ničeho měniti na povaze požadavku žalobcova. — K číslu 2. Stanoví-li se v § 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., že závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, platí se v korunách československých, opakuje se tím jen zásada, vyslovená v čl. 336 obch. zák., pokud se týče v §§ 905 a 1420 obč. zák., podle níž co do měny rozhodným jest v pochybnosti splnění závazku. Tato zásada podle čl. 325 odstavec druhý obch. zák. zůstává v platnosti i tenkrát, když dlužný peníz zasílá se podle prvního odstavce téhož zákonného předpisu na místo, různé od splnění závazku. Těžiště ustanovení § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., spočívá v dalším předpisu, podle něhož počítá se v těchto případech jedna koruna československá za jednu korunu rakousko-

uherskou. Tento zákonem stanovený poměr obojí měny platí, jelikož zákon nerozeznává a splatností peněžitého závazku míní se místo splnění, pro všechny případy, k němuž vztahuje se zásada, převzatá podle § 6 cit. zák. z čl. 336 obch. zák. pokud se týče z §§ 905 a 1420 obč. zák. Zásada ta platí tedy i pro případy, kde zasílají se odtud peníze do ciziny (čl. 325 obch. zák.), jelikož nelze do zákona vinterpretovati rozeznávání, které v něm obsaženo není. Žalovaná obdržela 24.000 K před okolkováním bankovek a má nyní peníze ty zajisté v okolkovaných bankovkách československých pokud se týče v hodnotách za ně obdržených, československé měně odpovídajících, takže o nějakém poškození u ní řeči býti nemůže a naopak těžila by z toho neoprávněným způsobem, kdyby 24.000 K platila v jiné korunové měně.

Čís. 741.

Trvalý nedostatek fyzické nemohoucnosti (§ 60 obč. zák.) jest důvodem neplatnosti manželství, i když nemohoucnost jest nemohoucností pouze relativní a i když tkví v zrudnosti duševní.

(Rozh. ze dne 2. listopadu 1920, Rv II 184/20.)

Manželka domáhala se, by manželství její bylo prohlášeno neplatným, ježto manžel se sice pokoušel s ní souložit, že však ku souloži pro jeho nemohoucnost nedošlo. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. Důvody: Lékařským posudkem je dokázáno, že žalovaný sice objektivně impotentním není, že je možno, že s jinými ženami souložil, ale že je to člověk slabomyslný, abnormálního stavu duševního, slabé vůle, a že následkem těchto svých vlastností zaujal nechť k jeho ženě, tak že nutno jej poznačiti za relativně impotentního, totiž nezpůsobilého k souloži se žalobkyní; již vědomí nezdařilých pokusů dřívějších o souložení činí ho vůči žalobkyni impotentním, a tato relativní impotence je vzhledem k jeho duševnímu stavu trvalou, a poukázání manželů, by ještě rok spolu žili, bylo by úplně bezvýsledným. Soud vzal tímto posudkem za dokázáno, že je žalovaný trvale nezpůsobilý, aby se žalobkyní tělesně obcoval, následkem své předpojatosti vůči žalobkyni a následkem nelibosti a nechuti vůči ní, a že tato relativní nezpůsobilost k souloži u něho po celou dobu manželství trvá i na dále trvati bude. Proto bylo manželství za neplatné prohlášiti, neboť stačí jako důvod, manželství pro trvalou impotenci za neplatné prohlásiti, i relativní nezpůsobilost a nezpůsobilost, zakládající se na duševních nedostatecích (§ 60 obč. zák.). Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolací důvod nesprávného právního posouzení spatřuje obhájce svazku manželského v tom, že první soud neprávem dospěl k přesvědčení, že nemohoucnost žalovaného k tělesnému obcování byla u něho již před uzavřením manželství a že nezpůsobilost ta jest trvalou, neboť bylo prý provedeným důkazem znaleckým zjištěno, že pohlavní ústrojí žalovaného jest normální a že nebyly u něho pozorovány takové fyzické nedostatky nebo abnormálnosti, které by vylučovaly možnost soulože se ženou, takže není vyvráceno tvrzení žalovaného, že i po rozvodu jeho manželství se tělesně stýkal s jinými ženami. Avšak zákon v § 60 obč. zák. nemá na mysli jen neschopnost k souloži absolutní, která následkem fy-